

A KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK SPIRÁLIS VONALU FEJLŐDÉSE

RANGANATHAN, S.R.: Documentation of the spiral library service. = IASLIC B. 8. vol. 1963. 4. no. 180-210. p.

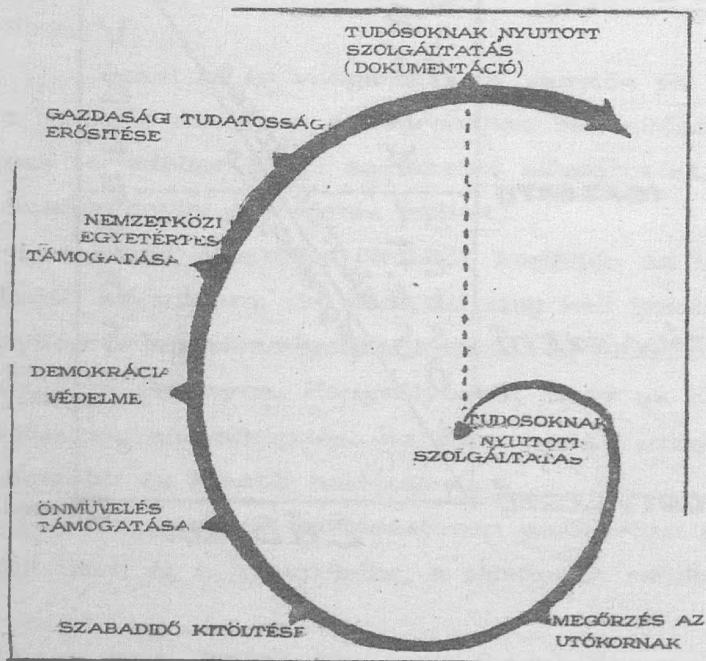
A spirálisban haladó könyvtári szolgáltatások dokumentációs feladata. (1.1)
4:2978

Az Indiai Szakkönyvtárak és Tájékoztatói Központok Szövetsége 1963 októberében, Poona-ban tartotta V. konferenciáját. Ranganathan ünnepi beszédében a következőket mondotta:

A könyvtárak feladata történelmi fejlődésük során egyre inkább bővült és kiszélesedett. Ezt a fejlődést legszemléletesebben spirális vonallal lehetne ábrázolni.

Az első kör.

A kiinduló pontot, a könyvtár őskorának első feladatát, a tudósoknak nyújtott szolgáltatás jelentette. Ehhez kapcsolódott a könyvek alakjában lerögzített gondolatoknak megőrzése az utókor számára. A fejlődés során az ed-

digi feladatokhoz a művelt egyének szabadidejének olvasással való kitöltése, valamint az önművelés lehetővé tétele járult. Még később - már a modern időkben - a könyvtárak újabb feladatai között szerepel a demokrácia fenntartásának biztosításához való hozzájárulás is. Ranganathan ezen azt érti, hogy amikor a könyvtár olvasói számára minden könyvet rendelkezésre bo-

csát, a politikai pártok egyiforma eséllyel vehetik ki az ország kormányzásából a rájuk eső részt, mert az állampolgárok egyformán megismerhetik az általuk hirdetett elveket, felfogásokat, célokat és eszközöket. Ugyanilyen módon segí-

tik elő a modern könyvtárak a nemzetek békés egymás mellett élését is. Ha ugyanis mindenkinek módjában áll a föld minden államának népét, népének műveltségét, felfogását megismerni, akkor elhárul a nemzetek egymáshoz való közeledésének útjából a bizalmatlanság sorompója. Különösen az ún. "contact" - könyvtárak útján válik lehetővé idegen országok megismerése. Ezeknek a feladata - amint ez a nevékből (egymással való érintkezés) is kitűnik - az, hogy az egyes országok külföldön a saját irodalmukat propagálhassák. Mennél több érintkező felület útján történik meg a különböző eszmék ozmóizisa, annál jobban elhárítható a háboru veszélye.

A könyvtárak további feladatát Ranganathan a "gazdasági tudatosság nevelésé"-ben jelöli meg. Ezen azt érti: ha a könyvtár előmozdítja, hogy mindenki tudatára ébredjen annak, milyen veszedelemmel jár a nyersanyaggal, a késztermékekkel, az energiával, az emberi munkaerővel való tékozlás, akkor országának gazdasági stabilitását a maga területén, a maga eszközeivel eredményesen elősegíti. Ezzel a könyvtárak el is érkeztek fejlődésük folyamán spirális emelkedésük második köréhez.

A második kör.

Ennek első három állomása újból csak a tudósok szolgálata, mégpedig a dokumentáció útján. Mennél eredményesebben látják el a könyvtárak a tudósokat a különféle szakterületek anyagával foglalkozó kiadványok bibliográfiáival a munkák ismertetésével, s a különféle nyelvű szakmunkák fordításával, annál jobban segítik elő a tudósoknak most már nem egyéni jellegű munkáját, mint amilyen a múltban volt, hanem csoportosan és stafétaszerűen végzett kutató tevékenységét.

• • •

Beszédének további részében Ranganathan röviden azt is érintette, milyen alkalmazást nyer külföldön a keresztmetszetes osztályozás és az ún. lépcsőzetes eljárás. Beszélt a továbbiakban még a gépesítés szerepéről a dokumentációban, valamint az Indiában folyó könyvtárügyi munkálatokról. Vázolta a könyvtártudomány terén folyó saját munkásságát is. Majd befejezésül pillantást vetett a jövőre.

A jövő könyvtára.

A jövő könyvtára - minden jel arra mutat - elektronikus jellegű lesz. Beláthatatlanok azok a távlatok, amelyeket részint a kristályok útján történő

ismeretanyag-tárolás eddigi kísérleteinek eredményei, másrészt pedig a számológépek alkalmazása nyújt. Nem látszik megvalósíthatatlan utópiának már az a könyvtár sem, amely, ha a tudós íróasztalán feltárcsáz bizonyos számot, automatikusan adja meg az egy bizonyos dokumentumban rejlő ismeretanyag kívánt részét, a kívánt részletességgel.

Nem szabad azt gondolni, hogy a könyvtárosra a jövő könyvtárában semmi feladat sem vár. Az emberi agyat a gép nem tudja teljesen pótolni. Ahhoz pedig, hogy az elektronikus számológépek ismeretanyaggal való ellátása, programozása és felhasználása megfelelőképpen történjék, nagyon sok kutatómunkára van még szükség a könyvtárosok részéről.

KÉT ÚJ INDIAI TÁJÉKOZTATÁSI SEGÉDESZKÖZ

Az Indiai Országos Tudományos Dokumentációs Központ, az INSDOC, 1965 januárjában új, havonta megjelenő bibliográfiát indít "Indian Science Abstracts" címmel. Már a tájékoztatói tudósok 1963-ban tartott konferenciája felvetette egy olyan periodikumnak a szükségességét, mely rendszeresen számba veszi az egész indiai tudományos irodalmat. Ennek eredményeként született meg az új "Abstracts". A hírek szerint a kiadvány feldolgozza a tudományos és műszaki folyóiratokban megjelenő eredeti cikkeket, rövid híreket, kritikai szemléket és a tájékoztató jellegű cikkeket, konferenciák és szimpozionok anyagát. Regisztrálja a monográfiákat, az "ad hoc" kiadványokat, szabadalmakat és szabványokat. Lehetőség szerint nemcsak az Indiában megjelenő irodalmat dolgozza fel, hanem indiai szerzőktől külföldön megjelenő műveket is.

Az új periodikum szerkesztősége állandó és intenzív együttműködésre szólítja fel a különféle tudományos intézményeket, társaságokat és magán-személyeket. (Ann. Libr. Sci. Doc. 1964. 1/3. no. borító)

Az Annals of Library Science and Documentation, az Indiai Országos Tudományos Dokumentációs Központ folyóiratának 1964. évi 1/3. összevont száma új rovatot indít "Current documentation literature" címmel. Az új rovat kurrens bibliográfia, amely a könyvtártudományra, dokumentációra, reprografiára és fordításügyre vonatkozó eredeti és tájékoztató értékű folyóiratcikkeket regisztrálja. Az első számban feldolgozott 43 folyóirat közt 34 az angol nyelven megjelenő periodikum (nemzetközi, angol, amerikai, ausztrál, indiai és maláj), a többi 9 pedig indiai, német és francia nyelvű. A szerkesztők a következő számtól a feldolgozott folyóiratok körét bővíteni akarják.

A bibliográfia célja az, hogy rendszeresen tájékoztassa az indiai könyvtárosokat, diákokat és a könyvtár és dokumentáció kérdései iránt érdeklődőket.

A szerkesztők a címléírásokat a Ranganathan-féle kettőspontos osztályozás alapján rendezik el, a tételek sorszámozottak; a bibliográfia első száma 398 tételt regisztrál. Az anyag áttekinthetőségét betűrendes tárgymutató biztosítja.